

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25, p. 445-466

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12255>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Prof. Dr. Zehra ALTINAY GAZİ –
Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ – Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR –
Yrd. Doç. Dr. Hasan ERİŞ

This article was checked by iThenticate.

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA YÖNETİCİLERE YANSIYAN DİSİPLİN SORUNLARI VE BU SORUNLARA DÖNÜK YAKLAŞIMLARI

Aylin KAPLAN ÖZDAL* - Hasan ÖZDAL** - Çağda Kıvanç
ÇAĞANAĞA***

ÖZET

İlköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin, öğrenciler açısından yaşadıkları disiplin sorunları ve bu sorunlara karşı yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen beş yöneticinin görüşleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla alınmıştır. Görüşme formu ile elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuca göre özel bir ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticiler ile devlete bağlı bir ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarını tamamen farklı bir biçimde ele alıp, yorumladıkları görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin; öğretmenlerin; okula geç gelmek, zaman zaman öğrencilere karşı hoş olmayan tavırlar sergilemek, gereksiz bahanelerle devamsızlık yapmak, boş derslerin doldurulmasında ve ders dışı eğitsel faaliyetlerin düzenlenmesinde isteksiz tutum sergilemek gibi sorunlar yarattığı konusunda görüş birliği içerisinde oldukları görülmektedir. Bu görüşlere karşın devlete bağlı ilköğretim kurumunda çalışan yöneticilerin, bazı zamanlarda yol, trafik ve ulaşım problemlerinden (dış etkenlerden) kaynaklanan okula geç gelme sorunu dışında öğretmenler açısından disiplin sorunları yaşamadıkları görülmektedir. Çalışma kapsamında disiplin sorunlarına karşı genel anlamda yapıcı bir yaklaşım izlendiği belirlenmiştir. Bu çalışmanın eğitim yönetiminin ilk ve temel basamağı olduğu düşünülen sınıf yönetimine demokratik yapılanmanın disiplin sayesinde olacağını vurgulaması açısından katkısı olacağı düşünülmektedir.

---

* Lefke Avrupa Üniversitesi Doktora Öğrencisi, El-mek: aylinkaplan.1986@gmail.com

** Yakın Doğu Üniversitesi, El-mek: hasanozdal1988@gmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Lefke Avrupa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD, El-mek: ckivanc@eul.edu.tr

---

Anahtar Kelimeler: Disiplin, Disiplin Sorunları, Yönetici Görüşleri

**DISCIPLINE PROBLEMS REFLECTED TO THE
ADMINISTRATORS IN PRIMARY EDUCATION INSTITUTIONS
AND THEIR APPROACHES TOWARDS THESE PROBLEMS**

ABSTRACT

The study which was done to determine the disciplinary problems that were caused by students towards the administrators working in primary education institutions and their approaches to these problems were determined through interviews from qualitative research methods. The opinions of the five managers, who were determined by the sampling method of non-random sampling types in the research, were taken through the semi-structured interview form developed by the researchers. The data obtained by the interview form were analyzed and interpreted by content analysis. According to the results of the study, it is seen that the administrators working in a private school and the ones in the state school have interpreted the disciplinary problems which were experienced by teachers in a totally different way. It seems that administrators working in a private school are in a consensus on teachers' coming to school late, occasionally exhibiting unpleasant attitudes towards students, absenting unnecessary excursions, creating vacancies, and showing reluctance to organize extracurricular educational activities. In spite of these views, it is seen that the administrators working in the state school have not experienced disciplinary problems with the teachers other than the problem of coming late to the school due to road, traffic and transportation problems (external factors). Within the scope of the study it has been determined that a constructivist approach is observed in general terms against disciplinary problems. It is believed that this study will contribute to the classroom management which is thought to be the first and fundamental step in educational administration. It emphasizes on the democratic structuring of classroom management by means of discipline.

STRUCTURED ABSTRACT

The study which was done to determine the disciplinary problems that were caused by students towards the administrators working in primary education institutions and their approaches to these problems were determined through interviews from qualitative research methods. Bucher and Manning (2005) expressed that a secure school is a whole school climate in which students, teachers, managers, personnel and visitors are involved in positive interaction and which reflects the vision of the school, provides personal development, and attitudes and behaviors are made dominant. In a similar vein, Simpson & Allday (2008) emphasized that teachers' approaches are crucial to successful learning and teaching processes to end in a successful way, to guide learners' behavior correctly, and to create a healthy discipline structure. Disciplinary problems also defined as "unwanted behavior" in learning

---

Turkish Studies

and teaching processes; may vary by class, time or situation. This study is also important in the interpretation of the differences between the state and the private sector, as well as emphasizing what the disciplinary problems are at the primary school level.

The opinions of the five managers, who were determined by the sampling method of non-random sampling types in the research, were taken through the semi-structured interview form developed by the researchers. The data obtained by the interview form were analyzed and interpreted by content analysis. Qualitative analysis is a form of intellectual craftsmanship. There is no single way to accomplish qualitative research, since data analysis is a process of making meaning. It is a creative process, not a mechanical one (Denzin & Lincoln, 2000). For this reason, this study was carried out by using a qualitative research method. According to the results of the study, it is seen that the administrators working in a private school and the ones in the state school have interpreted the disciplinary problems which were experienced by teachers in a totally different way. It seems that administrators working in a private school are in a consensus on teachers' coming to school late, occasionally exhibiting unpleasant attitudes towards students, absenting unnecessary excursions, creating vacancies, and showing reluctance to organize extracurricular educational activities. In spite of these views, it is seen that the administrators working in the state school have not experienced disciplinary problems with the teachers other than the problem of coming late to the school due to road, traffic and transportation problems (external factors). According to the managers' opinions, it seems that there are different opinions about the sources of the disciplinary problems created by the students. According to the administrators who work in private schools, the sources of major disciplinary problems that students have created in schools and classroom environment are the parental attitudes, the results of the excessive use of information and communication technologies by the students, their uninterest to the social activities as a result of using these technologies, the unconscious behaviors of parents, the failure of the current educational system which cannot meet the needs of the times, the communication problems between parents and school, and parents' inability in the contribution of the development of responsibility consciousness in children. It has been determined that the administrators who work in the state schools have similar results about the sources of the disciplinary problems created by the students. The only difference among them is the financial difficulties which triggered disciplinary problems as opposed to the students in private schools. Besides; it is seen that all managers in the state and private primary schools clearly highlighted the "family" factor as one of the reasons of the disciplinary problems of the students. According to another result that was found out in this research is that administrators who work in private schools follow the following approach when there is a possibility of having disciplinary problems or they face or experience the disciplinary problems; to give oral and written warning, to give advice, to cut the salary in case of a certain period of sick leave, and to dismiss the teacher if the problem of serious discipline continues. Managers who work in state primary schools expressed that they have adopted a constructive and motivating approach when there is a possible

---

Turkish Studies

disciplinary problem. It seems that their approaches are generally effective in the presence of possible disciplinary problems. According to another result of the study is that; it seems that they have adopted different approaches to disciplinary problems that may be experienced or experienced by students. According to this result, it is seen that the administrators use a constructivist approach in general by discussing with the parents in the face of disciplinary problems, introducing a school guidance unit, applying small penalties, and giving advice. It has been determined that these methods used by administrators prevent the existing disciplinary problems in general but it was found out that family-school communication is also very important and effective in removing such problems. Within the scope of the study it has been determined that a constructivist approach is observed in general terms against disciplinary problems. Approaches and methods that can prevent the disciplinary problems that are experienced or will be experienced in the future can be considered by teachers in similar studies in the future. This study was prepared as a qualitative study and limited to two primary education schools and a total of seven administrators, one private and one state. Studying with larger groups in similar studies may contribute to obtaining richer data in the future. Likewise, this research is limited to the primary education level. It is suggested that similar studies could be done in the secondary education. It is believed that this study will contribute to the classroom management which is thought to be the first and fundamental step in educational administration. It emphasizes on the democratic structuring of classroom management by means of discipline.

Keywords: Discipline, Disciplinary problems, Administrators' views

1. GİRİŞ

Eğitim, gerek bir toplumun gelişimi, kalkınması gerekse de bireysel gelişim süreçleri ve nitelikli bir yaşam açısından en önemli unsurların başında gelmektedir. Eğitim, en genel anlamda davranış değiştirme süreci olarak bilinirken alanyazında bu kavrama yönelik pek çok güncel tanım ve ifadeye rastlanmaktadır. Demirel ve Kaya (2014) yaptıkları tanımda eğitimin, seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin, özellikle de okulun etkisi altında sosyal yeterlik ve en iyi şekilde gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreç olduğunu ifade etmişlerdir. Çelik (2011) ise eğitimi, bireylerin toplum standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçler olup kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümü olarak tanımlamıştır.

Eğitim, formal ve informal eğitim süreçleri olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Demirel ve Kaya (2014) formal eğitimi; örgün eğitim kurumlarında belirli bir plan ve program temelinde sürdürülen eğitim olarak tanımlarken, informal eğitimi; hayatın her alanında var olan ve programlı, amaçlı, istendik ve kontrollü olmayan bir süreç olarak tanımlamaktadırlar. Günümüzün örgün eğitim kurumlarında sürdürülmekte olan formal eğitim süreçlerinde, gerek öğrenenler gerekse de öğretmenler açısından ortaya çıkan bazı sorunların varlığından söz edilmektedir. Bu sorunlardan biri ise yaşanan disiplin sorunlarıdır. Örgün eğitim kurumlarında ortaya çıkan bu disiplin sorunları, etkili ve verimli bir eğitim sürecinin sürdürülmesinde önemli bir engel olarak ele alınmakta, ayrıca

etkili bir sınıf yönetiminin sağlanmasında önemli bir unsur olarak alanyazında geniş bir yer bulmaktadır.

1.1. Disiplin Nedir?

Alanyazında eğitimde disiplin kavramına ilişkin pek çok tanım ve ifadeye rastlanmaktadır. Disiplin, Latince “disciplina” sözcüğünden türemiş olup, genel anlamda davranış denetimi olarak tanımlanmaktadır. Alanyazında en çok kabul gören disiplin tanımı ise var olan yasalar, kurallar, ilkeler ve düzenlemelere uygun olarak davranış gösterme sürecidir (Erdem, 2011). Skiba & Peterson (2003) disiplinin, genel olarak öğrencilerin hizaya getirilmesi işi olduğunu belirtmişlerdir (Skiba ve Peterson, 2003). Eğitim kurumlarında disiplin; öğrenenlerin davranışlarına yön vererek, bulunduğu ortama uyum sağlamaları ve özdenetimi gerçekleştirmeleri sürecidir (Tosun, 2002). Başka bir ifadeye göre disiplin; öğrencilerin okulun ilke ve kurallarına uymasını sağlamak amacıyla belirlenen uygulamalardır (Başaran, 2000).

Skiba & Horner (2011) okullarda var olan disiplin uygulamalarının, eğitimin kalitesi, öğrenenlerin başarıları ve sosyal çevreleri ile ilişkileri açısından oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Benzer bir ifade ile Emmer, Evertson & Worsham (2001), etkili öğrenme ortamları sağlama ve muhtemel disiplin problemlerinin ortadan kaldırılması açısından disiplin uygulamalarının oldukça önemli olduğunu belirtmektedirler. Nakpodia (2010) ise okullarda disiplin anlayışı temelinde ortaya konulan uygulamaların, eğitim süreçlerinin temel paydaşları olan öğrencilerin beklenen tutum ve davranışları göstermesi, huzurlu bir eğitim ortamının yaratılması açısından oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Öğrenme ve öğretme süreçlerinde disiplin sorunlarının kaynağını bilmek, disiplin sorunlarına dönük çözüm üretmek açısından oldukça önemlidir. Alanyazında disiplin sorunlarına zemin hazırlayan birçok faktörün olduğu belirtilmektedir.

1.2. Eğitim Kurumlarında Disiplin Sorunlarına Neden Olan Faktörler

Eğitim kurumlarında öğrenciler açısından bazı sorunlu davranışlar gözlemlenmekte, gözlemlenen mevcut sorunlu davranışların, okulun yapısı, öğrenme ortamı, öğretmen, aile gibi faktörlerden kaynaklı olduğu bilinmektedir (Manning & Bucher, 2007).

Farklı eğitim kurumlarında öğrenimini sürdürmekte olan öğrencilerde görülen disiplin sorunlarının en önemli nedenlerinden biri aile durumudur. Çünkü ebeveynlerin davranışları, tutumları, ilişkileri, sosyo-ekonomik düzeyleri çocukların davranışlarına yön veren en önemli etmenlerdendir (Türnüklü & Galton, 2001; Kulaksızoğlu, 2002; Christle, Nelson, & Jolivet, 2004; Çimen & Karaboğa, 2015). Öğrenenlerde görülen aile kaynaklı disiplin sorunlarından en önemlileri; anne ve babanın boşanması, çocuğun anne veya baba tarafından terk edilmesi, aile bireylerinden birinin vefatı ve çocuğun farklı istismarlara maruz kalıp, mağdur olmasıdır (Edwards, 2000). Bu bilgilerin yanında Ada & Çetin (2006) çocukların yaratabileceği muhtemel disiplin sorunlarını önlemek için ebeveynlerin aşağıda belirtilen davranış ve tutumları göstermesi gerektiğini ifade etmişlerdir:

- Gereksinimlere uyumlu ve açık kurallar koymak,
- her açıdan güvenli bir çevre yaratmak,
- çocuğun ilgi alanlarına, yeteneklerine, aktivitelerine önem vermek,
- istenmeyen, hatalı davranışlardan çok istendik davranışlar üzerinde durmak,
- çocuğun özgüven kazanmasına katkı koymak,

- çocuğu yapıcı bir tutum içerisinde yönlendirmek, cesaretlendirmek,
- çocuğa örnek teşkil edecek doğru bir birey profili çizmek.

Alanyazında görüldüğü gibi öğrenci kaynaklı disiplin sorunlarında ailevi faktörlerin önemli etkileri bulunmaktadır. Bunların yanı sıra öğrenci kaynaklı disiplin sorunlarına zemin hazırlayan birçok farklı faktörün var olduğu bilinmektedir. Humphereys (2001), arkadaş ilişkilerinin, öğrenenlerin davranışlarına yön verdiğini belirterek; yalnızlığın, oynanan oyunlardan uzak durmanın, okul etkinliklerine dahil olmamanın öğrencilerde disiplin sorunları meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Akçadağ (2008) öğrencilerde görülen disiplin sorunlarının sadece aile ve arkadaş çevresinden kaynaklı olmadığını belirterek; günümüzde farklı yaş gruplarından pek çok insanın yaygın olarak kullandığı bilgi-iletişim teknolojilerinin bireylerin davranışlarını yönlendirmede etkili olduğu görüşüne yer vermektedir. Bu nedenle, öğrenci kaynaklı disiplin sorunlarının nedenlerinden biri de bilgi-iletişim teknolojileridir.

Öğrencilerde gözlemlenen disiplin sorunlarının bir başka kaynağı ise öğretmen davranışlarıdır. Öztürk (2002), öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenlerin benimsediği yaklaşımların, öğrenci davranışlarını yönlendirme açısından etkili olduğunu belirterek; sınıf ortamında öğretmenlerin aşırı baskıcı ve korkutmaya dönük tavırlarının öğrenenlerin olumsuz duygular beslemesine sebep olacağını ifade etmiştir. Benzer bir ifade ile Simpson & Allday (2008), öğrenme ve öğretme süreçlerinin başarı ve istedik bir şekilde sonlanması, öğrenenlerin davranışlarını doğru olarak yönlendirmek, sağlıklı bir disiplin yapısı oluşturmak açısından öğretmenlerin yaklaşımlarının oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır. Jones & Jones (2007) ise öğretmenlerin kişiliklerinin, mesleki deneyimlerinin, öğrencilere dönük tutumlarının, sınıf yönetimine yönelik aldıkları eğitimin, sınıf içi etkinliklerde olumlu bir ortam yaratma ve disiplin sağlamalarında etkili olduğunu belirtmektedir. Alanyazındaki görüşler doğrultusunda disiplin sorunlarına zemin hazırlayan öğretmen davranışları şu şekildedir (Ada & Çetin, 2006; Gökdoğan, 2007; Tertemiz, 2007; Güner, 2009):

- Öğrenenlerin fiziksel görünümleri veya davranış bozukluklarıyla alay etmek,
- kaba bir yaklaşım sergileyerek, öğrenenlerin kıyafetlerine veya davranışlarına dönük alçaltıcı ifadelerde bulunmak,
- mevcut sorunlar karşısında kararsız ve edilgen bir profil çizmek,
- adil davranmayarak, öğrenme ortamında öğrenenler arasında ayırım yapmak,
- öğrenenler ve öğrenenlerin yaşantılarıyla ilgili dedikodu yapmak,
- eğitim ve öğretim sürecini, öğrenenler açısından zorlaştırmak,
- eğitim ortamlarındaki fiziksel veya davranışsal sorunlara duyarsız olmak,
- zamanı etkili kullanmama,
- özgüven eksikliği ve başarısız olma korkuları yaşamak,
- tükenmişlik düzeyi,
- sürekli bağırma ve tehdit etmek,
- dersi terk etmek,
- derse hazırlıksız gelmek,

Turkish Studies

- mesleğini sevmemek ve görevlerini isteksiz, zoraki yerine getirmek,
- kendi branşında yetersiz olmak.

Eğitim süreçlerinde disiplin sorunlarına neden olan bir diğer önemli faktör ise sınıf ortamıdır. Çeliköz (2008), sınıf ortamında gereğinden fazla öğrenci sayısının disiplin sorunlarına neden olan en önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrenci sayısının az olduğu sınıf ortamlarında disiplin sorunlarının daha az görüldüğünü ifade ederek, bu durumun öğrenenlerin derse dönük tutum ve davranışlarını olumlu yönde geliştirmelerine katkı sağladığı görüşüne de yer vermiştir. Özdemir (2011), sınıfın fiziksel yapısının, öğrenci davranışlarında etkili olduğunu belirterek; elverişsiz sıra ve oturma düzeni ile ısı, ışık yetersizliğinin bir takım disiplin sorunlarına yol açtığını ifade etmektedir.

Öğrenme ve öğretme süreçlerinde “istenmeyen davranış” olarak da tanımlanan disiplin sorunları; sınıfın düzeyine, zamana veya duruma göre farklılık gösterebilir. Süreçte bir davranışın bir disiplin sorunu olarak nitelendirilebilmesi için (Özdemir, 2011):

- sınıf içerisindeki öğrenme etkinliklerini olumsuz yönde etkileyecek düzeyde olması,
- kendi ve sınıfta bulunan diğer öğrencilerin güvenliği için tehdit oluşturması,
- okula veya diğer öğrencilere ait araç, gereç ve materyallere zarar verecek şekilde olması gerekmektedir.

Geçmişten günümüze gelen süreç içerisinde eğitim kurumlarında farklı disiplin yaklaşımlarının varlığından söz edilmektedir.

1.3. Disiplin Yaklaşımları

Alanyazında yer alan bilgilere bakıldığında, geçmişten günümüze kadar gelen süreç içerisinde eğitim kurumlarında var olan disiplin sorunları ve istenmeyen davranışların engellenmesine dönük pek çok disiplin yaklaşımları bulunmaktadır. Bunlar (Duran, 2011; Gündoğdu, 2007; Ilgar, 2005; Ünal & Ada, 2003; Tosun, 2002):

İntikamcı Disiplin Anlayışı: Bu anlayışta disiplin, kişisel bir intikam alma aracı olarak görülmektedir. Var olan en eski disiplin anlayışı olarak değerlendirilmektedir.

Cezalandırıcı Disiplin Anlayışı: Disiplinin, cezalandırma yaklaşımı üzerine odaklı olduğu anlayıştır. Bu anlayışta; yasaklar, ilkeler ve bunlara uyulmaması halinde verilecek cezalar önceden belirlenmiş ve sabittir.

Korkuya Dönük Engelleyici Disiplin Anlayışı: Disiplinin, korku ve baskı eylemlerine odaklı olduğu anlayıştır. Bu anlayışta; bireyler tarafından işlenen disiplin suçları ve bu suçlara dönük cezalar korkutucu bir öge olarak sunulmakta ve istenmeyen davranışların bu şekilde engellenmesi amaçlanmaktadır.

İyileştirici Disiplin Anlayışı: Disiplin anlayışının, korku veya baskıya odaklı olmadığı, bireylerin göstermiş oldukları olumsuz davranışları iyileştirmeye dönük eylemlerin var olduğu disiplin anlayışıdır. Etkin bir rehberlik danışmanlık sürecinde bu disiplin anlayışı etkili ve verimli bir şekilde kullanıldığı bilinmektedir. Yine bu disiplin anlayışında ceza en son başvurulacak çare iken, öncelikli olarak çeşitli araç veya tekniklerle bireylerin davranışlarının olumluya dönüştürülmesi eylemleri benimsenmektedir.

Önleyici Disiplin Anlayışı: Yapıcı eylem ve uygulamaların temel alındığı bu anlayışta, disiplin sorunlarının ortaya çıkması beklenilmeden, bunları önleyici bir yaklaşım söz konusudur. Bu anlayışta olumlu veya olumsuz davranışlara dönük tasarlanan ceza ve ödül yöntemleri önceden

belirlenmiş olup, bireyler gösterdikleri tutum ve davranışların sonuçlarının neler olacağı konusunda bilgilendirilmektedirler.

Modern Disiplin Anlayışı: Modern disiplin anlayışında, bireyleri doğru davranış ve tutumlara yönlendirmek için cesaret ve girişimlerini artırmaya dayalı bir rehberlik süreci benimsenmekte, ceza uygulamalarına yer verilmemektedir.

Açıklanan bu yaklaşımların yanında, öğrenme ve öğretme süreçlerinde disiplin sorunlarını ortadan kaldırmak ve etkili bir sınıf yönetimi yaratmak için önemli disiplin modelleri de bulunmaktadır. Eğitimde disiplin modellerine ilişkin bilgiler, alanyazında önemli bir yer tutmaktadır.

1.4. Eğitimde Başlıca Disiplin Modelleri

Güvengen (Atılğan) Atılğan Disiplin Modeli: L.Canter ve M. Canter'in geliştirmiş olduğu güvengen (atılğan) disiplin modelinin amacı; eğitimcilerin, öğrenenlerle sakin, tutarlı ve etkili bir şekilde iletişim kurmalarına olanak sağlayacak, gerek eğitimcilerin gerekse de öğrenenlerin ihtiyaçlarına cevap verecek, öğretim sürecinin istenilen boyutta sonuçlanmasına ortam hazırlayacak bir sınıf düzeni sağlamaktır. Güvengen (atılğan) modeli; eğitimcilerin öğrenenlere karşı tutarlı, kararlı, güvenli bir yaklaşım izlemelerinin yanı sıra, öğrenme etkinliklerinde öğrenenlere yönerge sunma, olumlu pekiştirme verme, destekleme ve davranışlarının getirilerini belirtmelerini önermektedir. Ayrıca modelin eğitimcilere yönelik önerilerinde; sakin ama aynı zamanda güçlü bir duruş sergilemeleri, öğrenenlere eşit şekilde davranış göstermeleri belirtilmektedir. (Kılbaş, 2003; Evertson, Emmer, Worsham, 2003). Güvengen (atılğan) modelinin dayandığı varsayımları Celep (2003) şu şekilde aktarmaktadır:

- Öğrenciler kurallara uymak için zorlanmalıdır,
- cezalandırma, öğrencilerin olumsuz davranışlardan uzak durması ve olumlu davranışlara yönelmesine ortam sağlamalıdır,
- olumlu bir davranış, özendirme ile güçlendirilmelidir,
- sınıfta disiplinin sağlanması, etkili ve iyi bir sınıf yönetimi oluşturulması için yöneticiler ve aileler kuralların geliştirilmesine katkı koymalıdır.

Skinner'in Davranış Değiştirme Modeli: Davranış değiştirme modeli, psikolog Skinner tarafından geliştirilmiştir. Bu modelde, davranışların sonradan öğrenilmiş olduğu, öğrenmenin çevrenin etkisiyle var olduğu, ödüllendirilmiş veya pekiştirilmiş davranışların yinelenmesi, pekiştirilmemiş veya ödüllendirilmemiş davranışların yok olduğu görüşü esastır. Yine bu modele göre; öğrenme ve öğretme süreçlerinde ortaya çıkan sorunlu davranışların ve disiplin problemlerinin öğrenme çevresinde sorun teşkil eden durumlardan kaynaklandığı ve mevcut sorunların ortadan kaldırılması, öğrenme ortamlarında uygun koşulların sağlanmasının istenmeyen davranışların engellenmesine katkı sağlayacağı belirtilmektedir (Aydın, 2005; Pala, 2010; Çelik & İnandı, 2012)

Gordon'un Öğretmen Etkililiği Eğitimi Modeli: 1974 yılında Gordon tarafından geliştirilen öğretmen etkililiği eğitimi modelinde; öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrenciler tarafından gösterilen hatalı davranışlar karşısında öğretmenlerin anlayışlı bir şekilde yaklaşımlarının istenmeyen davranışların azalmasında, engellenmesinde etkili olduğu görüşü savunulmaktadır. Bu modelde, sorun teşkil eden ve istenmeyen davranışların engellenmesi için sorunun kaynağını bilmek ve öğrenenler ile öğretmenler arasında aktif, etkili bir iletişim oldukça önemlidir. Öğretmen etkililiği eğitimi modelinde; gözlem, soru sorma, etkin dinleme, problemi sahiplenme, problemi çözme olmak üzere altı aşamadan oluşan bir süreç izlenmektedir (Gordon, 1996; Gordon, 2003; Tertemiz, 2007)

Dreikurs'un Sosyal Disiplin / Ussal Sonuçlar Modeli: Bu model 1982 yılında Rudolf Dreikurs tarafından geliştirilmiştir. Öğrenenlerin kendi davranışlarından sorumlu olduğunun öğretilmesi görüşüne dayanan bu model, pozitif disiplin modeli olarak da bilinmektedir. Bu modelde hakim olan temel görüşe göre; öğrenme ortamlarında demokratik bir yapı oluşturulması, öğrenenlerin yanlış davranışlardan uzak durarak, doğru davranışlara yönelmesine imkân sağlamaktadır. Yine modelde, öğretmenlerin, sosyal ilgilerinin gelişimi ve ait olma ihtiyaçlarına cevap verme yönünde öğrencilere katkı sağlamaları önerilmektedir. Modelin öğrenme ve öğretme ortamları açısından en önemli getirileri; öğrencilere içinde buldukları durumu değerlendirme olanağı sunması, yaşayarak öğrenmeyi temele alması, öğretmenlerin ise bu süreçte bir rehber rolü üstlenmesidir (Wolfgang, 2001; Durukan & Öztürk, 2005; Eleser, 2007).

William Glasser'in Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli: Gerçeklik terapisi modeli, 1986 yılında Glasser tarafından geliştirilmiştir. Gerçeklik terapisi modeli, bireyin kendi kendini yönetmesini temel alan bir yaklaşım benimsemektedir. Bu görüşten yola çıkarak öğrenenler kendi davranışlarının sorumluluğunu üstlenmektedirler. Yine modele göre; öğrenenlerin, ait olma hisleri, sevgi ve değer görme, mutlu ve huzurlu olma ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda olumsuz ve istenmeyen davranışlar göstereceği, disiplin sorunları yaratacağı ifade edilmektedir. Glasser bu temel görüş doğrultusunda öğretmenlerin, öğrenenlere yönelik bu ihtiyaçların karşılanmasıyla birlikte; öğrenme ortamlarında sınıf kuralları koyma, yönerge verme, beklentileri uygun bir dille açıklama ve soru-cevap etkinliklerine yer vermelerini önermektedir (Wolfgang, 2001; Celep, 2004; Tertemiz, 2007).

Ginott Modeli: Kounin kuramına dayanan Ginott modelinde temel amaç; güvenli, hümanist, etkili bir sınıf ortamı oluşturmada öğretmenlere katkı sağlamaktır. Bu kurama göre; ceza uygulamanın doğru davranışlara yönlendirmeyeceği, düşmanlık yaratacağı fikri temel alınmakta olup, öğretmenler sınıfta istenmeyen davranışlar söz konusu olduğunda öğrencileri, uygun bir dille, kibar bir şekilde uyarılmalı ve doğru davranışlara yönlendirilmelidir. Yine bu modele göre; öğretmenler ve öğrenenler arasında etkili bir etkileşim kurulmalıdır. Öğretmenler, öğrenme ortamlarında öğrencileri küçük düşürücü ifadeler kullanmamalı ve kesin emirler vermekten uzak durmalıdırlar. Aksi durumda öğrenenlerin motivasyonlarının düşeceği, bunun da öğrenmelerine olumsuz yönde yansıtacağı belirtilmektedir. Bu ifadelere ek olarak öğretmenler, muhtemel disiplin sorunlarının önüne geçmek için iyi bir model, doğru bir örnek olmalı, işbirliğine önem vermeli, empati yapmalı, saygı göstermeli, öfkeli davranışlardan uzak durmalıdır (Martin, Sugarman & McNamara, 2000; Celep, 2004; Öz, 2012)

Kounin Modeli: Kounin tarafından 1971 yılında geliştirilen modelde, etkili bir sınıf yönetimine dayalı olarak öğretmenlerin, öğretme süreçlerinde gerek öğrenenler, gerekse de çevresel etmenlerle ilgili her şeyden haberdar olmaları, kontrollü bir biçimde hareket etmeleri önerilmektedir. Yine bu modelin, öğretmenlerin sınıf ortamında gösterdikleri davranışların, kullandıkları yöntemlerin, öğrencilerin davranışları ve öğrenme durumlarıyla önemli boyutta ilişki içerisinde olduğu fikrinin temel alındığı bilinmektedir (Ünal & Ada, 2003; Celep, 2004).

Açıklanan görüşler ve bilimsel araştırmalara bakıldığında disiplin, etkili bir sınıf yönetimi ve verimli bir eğitim süreci açısından temel unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Bu bilgiler ışığında gerçekleştirilen araştırmanın genel amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki (KKTC) ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin görüşlerine göre; öğretmenler ve öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarının ve bu disiplin sorunlarına yönelik yaklaşımlarının değerlendirilmesidir. Bu genel amaca ulaşabilmek aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranacaktır:

Turkish Studies

1. Yöneticilerin görüşlerine göre ilköğretim okullarında öğretmenler açısından yaşanan başlıca disiplin sorunları nelerdir?
2. Yöneticilerin görüşlerine göre ilköğretim okullarında öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarının nedenleri nelerdir?
3. Yöneticilerin, öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarına ilişkin yaklaşımları nasıldır?
4. Yöneticilerin, öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı izledikleri yaklaşımlar etkili olmaktadır mıdır?
5. Yöneticilerin görüşlerine göre ilköğretim okullarında öğrenciler açısından yaşanan başlıca disiplin sorunları nelerdir?
6. Yöneticilerin görüşlerine göre ilköğretim okullarında öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarının nedenleri nelerdir?
7. Yöneticilerin, öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarına ilişkin yaklaşımları nasıldır?
8. Yöneticilerin, öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı izledikleri yaklaşımlar etkili olmaktadır mıdır?

2. YÖNTEM

Bu araştırma; KKTC'deki ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin, öğretmen ve öğrenci kaynaklı disiplin sorunlarına ilişkin görüşlerinin ve bu disiplin sorunlarına yönelik yaklaşımlarının değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde gerçekleştirilen araştırmada nitel yöntemlerden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk (2015) görüşme yöntemini, en az iki tarafından sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecini temel alan araştırma yöntemi olarak tanımlamıştır.

Araştırmanın evrenini KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan yöneticiler oluştururken, örneklem grubunu ise seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden tipik örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 6 yönetici oluşturmaktadır. Tipik örnekleme yöntemi ile belirlenen özel ilköğretim okulu ve devlete bağlı ilköğretim okulu diğer özel ve devlete bağlı ilköğretim okullarıyla benzer özellikler taşımaktadır. Yine araştırmanın örneklem grubunu oluşturan yöneticilerin dördü özel bir ilköğretim kurumunda, diğer üçü ise devlete bağlı bir ilköğretim kurumunda görevini sürdürmektedir. Bu anlamda; yapılan araştırma; öğretmen ve öğrenci kaynaklı disiplin sorunlarının ve bu sorunlara yönelik yönetici yaklaşımlarının özel ve devlete bağlı olan ilköğretim kurumlarında farklılık gösterip göstermediğine de yanıt arayacaktır. Yapılan araştırmanın örneklem grubunu oluşturan yöneticilere dönüt demografik verilere tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklem Grubunu Oluşturan Yöneticilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sayı (f)
Kadın	3
Erkek	4
Eğitim Düzeyi	Sayı (f)
Lisans	2
Yüksek Lisans	5
Yöneticilikte Kıdem	Sayı (f)
11-15 yıl	2
16-20 yıl	1
21 yıl ve üzeri	4

Görüşlerine başvuru alan yöneticiler, araştırma bulgularının açıklandığı bölümünde; yönetici 1, yönetici 2, yönetici 3, yönetici 4, yönetici 5, yönetici 6, yönetici 7 olarak isimlendirilmiştir. Yönetici 1, 2, 3 ve 4 özel ilköğretim okulunda, yönetici 5, 6 ve 7 ise devlete bağlı bir ilköğretim okulunda görev yapmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formunda, demografik bilgilere dönük soruların yanında; öğretmen ve öğrenci kaynaklı disiplin sorunları ve bu disiplin sorunlarına yönelik yönetici yaklaşımlarıyla ilgili toplam 8 açık uçlu soru bulunmaktadır. Yöneticilerden, görüşme formu aracılığıyla toplanan verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmış, elde edilen veriler tablolarla açıklanarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Yöneticilerin Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Öğretmenler Açısından Yaşanan Başlıca Disiplin Sorunları

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarına ilişkin görüşlerine Tablo 2’de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 2. Yöneticilerin Görüşlerine Göre Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunları

Yönetici Görüşlerine Göre Öğretmenlerle İlgili Disiplin Sorunları	
Yönetici 1	<ul style="list-style-type: none"> • Zaman zaman öğrencilere yönelik hoş olmayan, aşağılayıcı sözler söylemek • Zaman zaman öğrencilere yönelik hoş olmayan, aşağılayıcı tavırlarda bulunmak • Küçük bahanelerle okula gelmeme, devamsızlık göstermek
Yönetici 2	<ul style="list-style-type: none"> • Okula geç gelmek • Ders dışı eğitsel etkinliklere katılmada isteksizlik • Boş dersleri doldurmada isteksizlik • Sıkça hastalık izni kullanmak • Bazen ödev ve defter kontrollerini ihmâl etmek
Yönetici 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gereksiz izin kullanmak • Boş dersleri doldurmada isteksizlik • Zaman zaman mesleğe uygun olmayan kıyafet giymek
Yönetici 4	<ul style="list-style-type: none"> • Okula geç gelmek • Zaman zaman devamsızlık problemleri
Yönetici 5	<ul style="list-style-type: none"> • Kurumda çalışan öğretmenler görev bilincine sahip olduğundan onlar açısından disiplin sorunları yaşanmamaktadır
Yönetici 6	<ul style="list-style-type: none"> • Bazı zamanlarda okula geç gelmek dışında önemli disiplin problemleri yaşanmamaktadır
Yönetici 7	<ul style="list-style-type: none"> • Zaman zaman trafik yoğunluğundan kaynaklanmakta olan okula geç gelmeler dışında öğretmenler açısından herhangi bir disiplin sorunu yaşanmamaktadır

Tablo 2’deki yönetici görüşlerine bakıldığında özel bir ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticiler ile devlete bağlı bir ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarını tamamen farklı bir biçimde ele alıp, yorumladıkları görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin; öğretmenlerin; okula geç gelmek, zaman zaman öğrencilere karşı hoş olmayan tavırlar sergilemek, gereksiz bahanelerle devamsızlık yapmak, boş derslerin doldurulmasında ve ders dışı eğitsel faaliyetlerin düzenlenmesinde isteksiz tutum sergilemek gibi sorunlar yarattığı konusunda görüş birliği içerisinde oldukları görülmektedir. Bu görüşlere karşın devlete bağlı ilköğretim kurumunda çalışan yöneticilerin, bazı zamanlarda yol, trafik ve ulaşım problemlerinden (dış etkenlerden) kaynaklanan okula geç gelme sorunu dışında öğretmenler açısından disiplin sorunlarının yaşamadıkları görülmektedir.

3.2. Yöneticilerin Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarının Nedenleri

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşlerine Tablo 3’de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 3. Yöneticilerin Görüşlerine Göre Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarının Nedenleri

Yönetici Görüşlerine Göre Öğretmenlerle İlgili Disiplin Sorunlarının Nedenleri	
Yönetici 1	<ul style="list-style-type: none"> • Özellikle yeni nesil öğretmenlerin sorumsuz olarak yetiştirilmesi • Öğretmenlik mesleğinin özveri gerektiren bir meslek olduğunun unutulması ve bencillik yapılması • Öğretmenlik mesleğinin sevakere yapılmaması
Yönetici 2	<ul style="list-style-type: none"> • Ailevi sorunlar • Pedagojik eksiklikler • Genç öğretmenlerde gençliğin vermiş olduğu sorumsuzluklar • Maaş tatminsizliğine bağlı motivasyon düşüklüğü
Yönetici 3	<ul style="list-style-type: none"> • Maaş tatminsizliği • Aile veya çevreden kaynaklı sorunlar • Öğretmenlik mesleğinin sevakere yapılmaması
Yönetici 4	<ul style="list-style-type: none"> • Maaş tatminsizliği • Sorumluluk ve görev bilincinin yeteri oranda gelişmemesi
Yönetici 5	<ul style="list-style-type: none"> • Zaman zaman öğretmenlerin okula geç gelmelerine neden olan yol ve ulaşım sorunları
Yönetici 6	<ul style="list-style-type: none"> • Zaman zaman öğretmenlerin okula geç gelmelerine neden olan yol ve ulaşım sorunları
Yönetici 7	<ul style="list-style-type: none"> • Zaman zaman öğretmenlerin okula geç gelmelerine neden olan yol ve ulaşım sorunları

Tablo 3'deki görüşlere bakıldığında öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarının kaynağının farklı şekillerde yorumlandığı görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin görüşlerine göre öğretmenler açısından yaşanan başlıca disiplin problemlerinin nedenleri; görev ve sorumluluk bilincinin istenilen düzeyde olmaması, maaş tatminsizliği, aile ve dış çevreden kaynaklı sorunlar, mesleğin ve mesleğin ortaya koymuş olduğu gereksinimlerin sevakere yapılmaması, pedagojik bilgi eksiklikleri, özverili olunmaması şeklinde ele alınmaktadır. Devlete bağlı ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin ise öğretmenler açısından zaman zaman okula geç gelmeleri dışında bir disiplin sorununun yaşanmadığı, bunun da trafik yoğunluğu ve ulaşım sorunları gibi dış etkenlerden kaynaklı olduğu yönünde görüş birliği içerisinde oldukları görülmektedir.

3.3. Yöneticilerin İlköğretim Okullarında Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımları

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı yaklaşımlarına ilişkin bilgilere Tablo 4'de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 4. Yöneticilerin Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımları

Yöneticilerin Öğretmenlerle İlgili Disiplin Sorunlarına Yaklaşımları	
Yönetici 1	<ul style="list-style-type: none"> Sözlü veya yazılı uyarılarda bulunmak Nasihah etmek
Yönetici 2	<ul style="list-style-type: none"> İkâz etmek İkâz edilmesine rağmen problemlı davranışın devamı halinde ilgili öğretmenin işine son vermek Sık sık kullanılan hastalık izninin belli bir süreyi aşması halinde maaş kesintisi yapmak
Yönetici 3	<ul style="list-style-type: none"> Sözlü veya yazılı uyarılarda bulunmak
Yönetici 4	<ul style="list-style-type: none"> Sözlü uyarıda bulunmak Takip etmek Sorunlu davranışların devamı halinde ilgili öğretmenlerin yıllık raporlarına (sicil) rapor etmek
Yönetici 5	<ul style="list-style-type: none"> Okulda öğretmenler açısından bir disiplin sorunu yaşanmamasıyla birlikte muhtemel bir problem karşısında yapıcı bir tavır sergilemek, anlayış göstermek
Yönetici 6	<ul style="list-style-type: none"> Motivasyon yükseltmek için çeşitli etkinlikler düzenlemek Herhangi bir sorun durumunda yapıcı bir yaklaşım izlemek
Yönetici 7	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenleri motive edici yapıcı yaklaşımlar sergilemek

Tablo 4'deki yönetici görüşlerine göre yöneticilerin öğretmenler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarına yönelik farklı yaklaşımlar izledikleri görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin öğretmenler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarına yönelik; sözlü veya yazılı uyarılarda bulunmak, öğüt vermek, sık kullanılan hastalık izninin belli bir süreyi aşması durumunda maaş kesintisi yapmak, sorunlu davranışların devamı halinde ise ilgili öğretmenin işine son vermek gibi yaklaşım izledikleri görülmektedir. Devlete bağlı ilköğretim kurumunda çalışan yöneticilerin ise öğretmenler açısından ciddi boyutta bir disiplin sorunu yaşamadıkları ancak yaşanması muhtemel bir problem karşısında yapıcı, motive edici, onarıcı bir yaklaşım izledikleri görülmektedir.

3.4. Yöneticilerin İlköğretim Okullarında Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımlarının Etkililiği

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı yaklaşımlarının etkililiğine ilişkin bilgilere Tablo 5'de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 5. Yöneticilerin Öğretmenler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımları

Yöneticilerin Öğretmenlerle İlgili Disiplin Sorunlarına Yaklaşımlarının Etkililiği	
Yönetici 1	• Genellikle evet
Yönetici 2	• Çoğu zaman evet
Yönetici 3	• Evet
Yönetici 4	• Kısmen
Yönetici 5	• Evet
Yönetici 6	• Evet
Yönetici 7	• Evet

Tablo 5’deki yönetici görüşlerine göre yöneticilerin öğretmenler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarına karşı izledikleri yaklaşımların genel olarak etkili olduğu düşünülmektedir.

3.5. Yöneticilerin Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Öğrenciler Açısından Yaşanan Başlıca Disiplin Sorunları

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarına ilişkin görüşlerine Tablo 6’da detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 6. Yöneticilerin Görüşlerine Göre Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunları

Yönetici Görüşlerine Göre Öğrencilerle İlgili Disiplin Sorunları	
Yönetici 1	• Çalışmamak • Ödev yapmamak • Sınıf düzenini bozmak • Arkadaşları ile uyum içerisinde olmamak
Yönetici 2	• Sınıfta ders dinlememek • Ders sırasında konu dışı konuşmalar yapmak • Sınıftaki diğer öğrencilerle kavga etmek • Öğretmenler ve sınıftaki diğer öğrencilere karşı hırçın, agresif tavırlar sergilemek
Yönetici 3	• Ders dinlememek • Ders esnasında ders dışı etkinlikler yapmak • Sınıf düzenini bozmak
Yönetici 4	• Sınıftaki diğer öğrencilere karşı şiddet içerikli davranışlar sergilemek • Sınıf düzenini bozmak • Ders işlenişini engellemek
Yönetici 5	• Öğretmen ve diğer öğrencilere karşı saygısız tutum ve tavırlar sergilemek • Ders sürecini engellemek • Sınıf düzenini bozmak • Şiddet içerikli davranışlar
Yönetici 6	• Öğretmene karşı gelmek • Sınıfta konuşarak, dersin işlenişine engel olmak • Şiddet içerikli davranışlarda bulunmak
Yönetici 7	• Öğretmene karşı saygısız tutumlar sergilemek • Ders esnasında veya teneffüslerde diğer öğrencilerle kavga etmek • Küfürlü konuşmak • Dersin işlenişini engellemek

Tablo 6’daki yönetici görüşlerine bakıldığında öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunları konusunda sunulan görüşlerdeki farklılığın aksine özel ve devlete bağlı ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin, öğrenciler açısından yaşanan disiplin problemleri

konusunda genel olarak benzer ifadeler yer verdikleri görülmektedir. Görüşlerine başvuru yöneticilere göre özel ve devlete bağlı ilköğretim okulunda öğrenimini sürdürmekte olan öğrencilerin genel olarak; sınıf düzen ve disiplini bozmak, öğretmene karşı saygısız bir tavır sergilemek, ders işlenişini engellemek, şiddet içerikli davranışlar sergilemek, kavga etmek, uyumsuzluk yaratmak, ödev yapmamak gibi disiplin sorunları yarattıkları görülmektedir.

3.6. Yöneticilerin Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarının Nedenleri

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşlerine Tablo 7’de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 7. Yöneticilerin Görüşlerine Göre Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarının Nedenleri

Yönetici Görüşlerine Göre Öğrencilerle İlgili Disiplin Sorunlarının Nedenleri	
Yönetici 1	<ul style="list-style-type: none"> Ebeveynlerin çocuklarının her istediğini yaparak onları şımartmaları Bilişim teknolojilerinin gereğinden fazla kullanımına bağlı olarak sosyal etkinliklerde bulunmamaları, dolayısıyla arkadaşlık ilişkilerinin zayıflığı
Yönetici 2	<ul style="list-style-type: none"> Teknolojik araçların gereğinden fazla kullanımı Sanal ortamlarda fazla vakit geçirmelerine bağlı olarak sosyal ilişkilerinin zayıf bir hale gelmesi Ailelerin bilinçsizliği ve ilgisiz tutumları Oyun zamanlarının az oluşu Mevcut eğitim sisteminin içinde bulunulan çağın gereksinimleri karşılamadaki yetersizliği Okul veya ev çevresinde oyun alanlarının yetersizliği
Yönetici 3	<ul style="list-style-type: none"> Okul ve aile arasındaki iletişimsizlik Ebeveynlerin bilinçsiz davranışları Ebeveynlerin ilgisiz tutumları
Yönetici 4	<ul style="list-style-type: none"> Ebeveynlerin çocuklara karşı tutumları Ebeveynlerin çocuklarında sorumluluk bilincinin gelişimine yeteri oranda katkı koymaması
Yönetici 5	<ul style="list-style-type: none"> Aile durumu (boşanmış anne-baba, ev ortamında kavga, tartışma vb.) Ebeveynlerin çocuklarına karşı ilgisiz yaklaşımları Disiplinli çocuklarda görülen yalnızlık hissi
Yönetici 6	<ul style="list-style-type: none"> Ailevi sorunlar Yurtdışından gelen çocukların uyum sorunlarından kaynaklı disiplin problemleri Maddi sıkıntılar
Yönetici 7	<ul style="list-style-type: none"> Düzensiz aile yaşantısı Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gereğinden fazla kullanımı Maddi sıkıntılar

Tablo 7’deki yönetici görüşlerine göre öğrencilerin yarattığı disiplin sorunlarının kaynaklarına yönelik farklı görüşlerin söz konusu olduğu görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilere göre öğrencilerin okul ve sınıf ortamında yaratmış olduğu başlıca disiplin sorunlarının kaynakları; ebeveynlerin tutumları, öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin gereğinden fazla kullanması ve bundan dolayı sosyal etkinliklere olan ilgilerinin azalması, ebeveynlerin bilinçsiz davranışları, mevcut eğitim sisteminin çağın gereksinimlerine cevap

vermemesi, okul ve aileler arasındaki iletişim sorunları, ebeveynlerin çocuklarda sorumluluk bilincinin gelişimine yeteri oranda katkı koymaması olarak görülmektedir. Devlete bağlı ilköğretim kurumunda görev yapmakta olan yöneticilerin de öğrencilerin yarattığı disiplin sorunlarının kaynaklarına ilişkin benzer ifadeler yer verdiği, devlete bağlı ilköğretim kurumunda öğrenimini sürdüren öğrenciler açısından, özel ilköğretim kurumunda öğrenim gören öğrencilerden farklı olarak maddi sıkıntıların da disiplin sorunlarını tetiklediği yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Bunun yanında; araştırma kapsamına alınan devlet ve özel ilköğretim kurumundaki tüm yöneticilerin, öğrencilerdeki disiplin sorunlarının nedenlerinde net bir biçimde “aile” faktörünün altını çizdiği görülmektedir.

3.7. Yöneticilerin İlköğretim Okullarında Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımları

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında öğrenimini sürdürmekte olan öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı yaklaşımlarına ilişkin bilgilere Tablo 8’de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 8. Yöneticilerin Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımları

Yöneticilerin Öğrencilerle İlgili Disiplin Sorunlarına Yaklaşımları	
Yönetici 1	<ul style="list-style-type: none"> • Velilerle görüşme sağlanarak, uyarılarda bulunmak • Okulda bulunan rehberlik-psikolojik danışmanlık biriminde görevli öğretmenler ile disiplin sorunları yaratan öğrenciler ve velileri görüştürmek, birlikte çözüm yolları aramak
Yönetici 2	<ul style="list-style-type: none"> • Nasihat etmek • Sevdikleri etkinliklerden mahrum etmek gibi ceza yöntemleri kullanmak • Teneffüslerde sınıftan çıkmama cezası vermek • Velilerle iletişim kurmak ve onlarla çözüm yolları aramak • Ceza ve uyarıların sonuçsuz kaldığı, sorunlu davranışların devam ettiği durumlar halinde 2 günlük okuldan uzaklaştırma cezası vermek
Yönetici 3	<ul style="list-style-type: none"> • İlgili öğrencilerin velileri ile okul yönetimi arasında işbirliği sağlanarak mevcut disiplin sorunlarının ortadan kaldırılması sağlanmaktadır.
Yönetici 4	<ul style="list-style-type: none"> • Sorunlu davranışın kaynağını bulmak için öğretmen ve velilerle görüşmek • Sorunun kaynağına göre velilerle işbirliği içerisinde çözüm aramak • Olumlu davranışları sürekli olarak pekiştirmek • Okulda bulunan rehberlik birimini devreye sokmak
Yönetici 5	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenenlerin öz-denetim formu aracılığıyla kendi kendilerini değerlendirmesini, doğru ve yanlış davranışlarının farkında olmasını sağlamak • Okuldaki rehberlik birimini devreye sokmak
Yönetici 6	<ul style="list-style-type: none"> • Yapıcı ve onarıcı bir yaklaşımla ilgili disiplin problemlerini ortadan kaldırmaya çalışmak • Disiplin sorunlarının kaynağını araştırmak ve okuldaki rehberlik birimiyle ortak hareket edip çözüm aramak • “Her çocuğu kazanmalıyız” bilinciyle hareket etmek
Yönetici 7	<ul style="list-style-type: none"> • Çok ağır bir disiplin suçu olmadığı sürece yapıcı, affedici bir yaklaşım izlemek • Öğüt vermek • Veliler ile görüşmek • Okulun rehberlik biriminden yararlanmak • Veli ve rehber öğretmenle birlikte çözüm üretmeye çalışmak

Tablo 8'deki yönetici görüşlerine göre; öğrenciler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarına yönelik yöneticilerin benzer yaklaşımlar izlediği görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin, öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı; velilerle görüşmek, kurum bünyesinde yer alan rehberlik ve psikolojik danışmanlık biriminden faydalanmak, öğüt vermek, sevdiği etkinliklerden mahrum etmek gibi küçük cezalar vermek, olumlu davranışları sürekli olarak pekiştirmek, sorun yaratan davranışların kaynağını araştırmak gibi önlem aldıkları görülmektedir. Devlete bağlı ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin ise öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı, öz denetim formu aracılığıyla öğrencilerin doğru ve yanlış davranışlarının farkında olmasını sağlamak, öğüt vermek, velilerle görüşerek ortak çözüm yolları aramak, okul bünyesindeki rehberlik biriminden faydalanmak, çok ciddi boyutta bir disiplin suçunun gözlemlenmediği takdirde yapıcı, affedici, onarıcı bir tutum sergilemek şeklinde yol izledikleri görülmektedir.

3.8. Yöneticilerin İlköğretim Okullarında Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımlarının Etkililiği

Yöneticilerin, ilköğretim okullarında öğrenimini sürdürmekte olan öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunlarına karşı yaklaşımlarının etkililiğine ilişkin bilgilere Tablo 9'da detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 9. Yöneticilerin Öğrenciler Açısından Yaşanan Disiplin Sorunlarına Yönelik Yaklaşımlarının Etkililiği

	Yöneticilerin Öğrencilerle İlgili Disiplin Sorunlarına Yaklaşımlarının Etkililiği
Yönetici 1	• Velilerin işbirliği yaptığı durumlarda evet
Yönetici 2	• Velilerin işbirliği yaptıkları durumlarda evet
Yönetici 3	• Genellikle evet
Yönetici 4	• Ailenin işbirliği yaptığı durumlarda evet
Yönetici 5	• Evet
Yönetici 6	• Genellikle evet
Yönetici 7	• Genellikle evet

Tablo 9'daki yönetici görüşlerine göre; özel ve devlete bağlı ilköğretim kurumunda görev yapmakta olan yöneticilerin, öğrencilerle ilgili yaşanan disiplin sorunlarına yönelik yaklaşımlarının genel olarak etkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte; yöneticilerin, okul ve sınıf ortamında disiplinin sağlanması, mevcut veya muhtemel disiplin sorunlarının önüne geçilebilmesi, etkili, verimli, düzenli bir eğitim ortamının oluşturulmasında anne-baba ve okul işbirliğine fazlasıyla önem verdikleri, bu konuda bir görüş birliği içerisinde oldukları belirlenmiştir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar; özel ve devlete bağlı ilköğretim kurumlarında görev yapmakta olan yöneticilerin, öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunları konusunda farklı görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Buna göre özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticiler, öğretmenler açısından okula geç gelmek, ders boş doldurmak ile ders dışı eğitsel etkinliklere katılmada isteksiz davranmak, gereksiz bahanelerle izin kullanmak, bazı zamanlarda

öğrencilere karşı hoş olmayan tavır ve tutumlar sergilemek gibi sorunlar yaşandığını ifade etmişlerdir. Buna karşın devlete bağlı ilköğretim kurumunda görev yapmakta olan yöneticiler ise, öğretmenler açısından disiplin problemlerinin yaşanmadığı, bazı durumlarda yol ve ulaşım sorunlarından kaynaklanan okula geç gelme sorunlarının olabildiğini ifade etmişlerdir. Yine yöneticilerin öğretmenler açısından yaşanan disiplin sorunlarının kaynağına yönelik birçok bakış açısı getirdikleri görülmektedir. Özel ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin görüşlerine göre, yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarının başlıca nedenleri; görev bilincinin yeteri oranda gelişmemesi, mesleğin severek yapılmaması, maaş tatminsizliği, aile ve çevreden kaynaklı sorunlar şeklinde ele alınmaktadır. Araştırma kapsamına alınan özel ve devlete bağlı ilköğretim kurumlarında ortaya çıkan bu farkın nedenlerinden biri; devlet eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin yarım gün (08:00-12:45), özel eğitim kurumlarının ise görev yapan öğretmenlerin ise tam gün (08:00-16:00) çalışması olabilir. Bunun gibi disiplin sorunlarının yaşanmasında etkili olabilecek diğer faktörleri ve devlet ile özel ilköğretim kurumları arasındaki farkları derinlemesine inceleyecek, net olarak ortaya koyacak bilimsel çalışmaların yapılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada ulaşılan bir diğer sonuca göre; özel ilköğretim kurumunda çalışan yöneticilerin, öğretmenler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunları karşısında; sözlü ve yazılı uyarıda bulunmak, öğüt vermek, sık kullanılan hastalık izninin belli bir süreyi aşması durumunda maaş kesintisi yapmak, sözlü ve yazılı uyarılara rağmen ciddi boyutta yaratılan bir disiplin sorununun devamı halinde ise ilgili öğretmenin işine son vermek şeklinde bir yaklaşım benimsedikleri görülmektedir. Devlete bağlı ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticiler ise yaşanması muhtemel bir disiplin sorunu karşısında yapıcı, motive edici bir yaklaşım benimsediklerini ifade etmişlerdir. Yine görüşleri alınan yöneticilerin; mevcut veya olası disiplin problemleri karşısında benimsedikleri yaklaşımların genel anlamda etkili olduğu ve sonuç verdiği görülmektedir. İleride yapılacak benzer nitelikteki araştırmalarda da; öğretmenler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarının önüne geçebilecek yaklaşım ve yöntemler ele alınabilir.

Yapılan araştırmada elde edilen diğer sonuca göre; özel ve devlete bağlı ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin, öğrenciler açısından yaşanan disiplin sorunları konusunda genel olarak görüş birliği içerisinde oldukları, benzer görüşler sundukları görülmüştür. Buna göre özel ve devlete bağlı ilköğretim kurumlarında öğrenimini sürdürmekte olan öğrencilerin genel anlamda konuşarak veya ders dışı etkinliklerle ilgilenerek dersin işlenişini engelledikleri, zaman zaman öğretmenlere karşı saygısızca davranışlarda buldukları, diğer öğrencilerle kavga ettikleri, şiddet içerikli davranışlar gösterdikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrenciler açısından yaşanan bu disiplin sorunlarının kaynağına ilişkin yönetici görüşleri değerlendirildiğinde aile faktörünün üzerinde durulduğu görülmektedir. Buna göre; görüşleri alınan yöneticilerde, ailelerin bilinçsiz yaklaşımlarının, ilgisiz tutumlarının ve huzursuz ev ortamlarının çocuklarda disiplin sorunlarına yol açtığı inancının yaygın olduğu görülmektedir. Yine yöneticilerin bilgi-iletişim teknolojilerinin gereğinden fazla kullanımının, okul ve aile iletişiminin olmamasının, mevcut eğitim sisteminin çağın gereksinimlerine cevap vermemesinin disiplin sorunlarının oluşumunda başlıca faktörler olduğu konusunda fikir birliği içerisinde oldukları belirlenmiştir. Farklı olarak devlete bağlı ilköğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin; maddi sıkıntıların da disiplin sorunlarına yol açtığı görüşüne yer verdikleri görülmüştür. Disiplin sorunlarının çözümünde sorunun kaynağını öğrenmek, çözüm için kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenle; ileride yapılacak benzer nitelikteki araştırmalarda daha büyük öğretmen, yönetici ve öğrenci gruplarıyla çalışılarak yaşanan disiplin sorunlarına neden olan diğer faktörler detaylı olarak araştırılabilir, bu sayede etkili bir okul ve sınıf yönetimi açısından bir kaynak oluşturulabilir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuca göre ise yöneticilerin; öğrenciler açısından yaşanan veya yaşanması muhtemel disiplin sorunlarına karşı farklı yaklaşımlar benimsedikleri görülmektedir. Buna göre yöneticilerin genel anlamda yapıcı bir yaklaşım izledikleri, yaşanan disiplin sorunları karşısında ebeveynlerle görüşmek, okul bünyesine bağlı rehberlik birimini devreye sokmak, küçük cezalar uygulamak, öğüt vermek gibi yöntemler kullandıkları görülmüştür. Yöneticilerin, mevcut disiplin sorunlarının önüne geçilmesi için kullandıkları bu yöntemlerin genel olarak etkili olduğu ancak aile-okul iletişiminin de bu tür sorunların ortadan kaldırılmasında son derece önemli olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışma nitel bir araştırma olarak hazırlanmış olup, biri devlet diğeri özel olmak üzere iki ilköğretim okulu ve toplam yedi yönetici ile sınırlandırılmıştır. İleride yapılacak benzer nitelikteki araştırmalarda daha büyük gruplarla çalışılması daha net verilerin elde edilmesine katkı sağlayabilir. Aynı şekilde bu araştırma sadece ilköğretim kademesi ile sınırlandırılmıştır. Benzer nitelikteki araştırmalarda ortaöğretim kademesinin de ele alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Çetin, M. (2006). *Eğitim ve öğretim ortamında disiplin nedir?*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akçadağ, T. (2008). *Sorun Davranışların Yönetimi*. (Ed. H. Kıran). Etkili Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydın, A. (2003). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Başaran, İ.E. (2000). *Eğitimin Psikolojik Temelleri Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplin*. Ankara: Anı Yayınları.
- Christle, C., Nelson, C. M., & Jolivet, K. (2004). School characteristics related to the use of suspension. *Education and Treatment of Children*, 27, 509–526.
- Çelik, B. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyo-ekonomik aile yapılarının e-öğrenmeye yansımaları. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikkaleli, Ö. ve İnandı, Y. (2012). İlköğretim öğretmenlerinde disiplin anlayışı ve kişilerarası ilişkiye yönelik yetkinlik inancının incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 15-28.
- Çeliköz, N. (2008). Sınıf ortamının fiziksel özellikleri ve organizasyonu. R. Arı., & E. Deniz (Ed.), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Çimen, L. K., & Karaboğa, Y. (2015). Yönetici ve Öğretmenlerin Ortaöğretim Okullarındaki Disiplin Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(1), 613-628.
- Demirel, Ö. (2013). *Kuramdan Uygulamaya, Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2003). *The landscape of qualitative research: Theories and issues* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Duran, O. C. (2011). Ortaöğretim Okullarında Okul Yönetimine Yansıyan Disiplin Sorunları ve Okul Yöneticilerinin Çözüm Yaklaşımları. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Durukan, H. & Öztürk, H. İ. (2005). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Edwards, H. C. (2000). *Classroom Discipline and Management*. USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Eleser, G. (2007). İlköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları disiplin problemleri ve bunlarla baş etme yolları. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Emmer, E. T., Evertson, C., & Worsham, M. E. (2000). *Classroom Management For Secondary Teachers*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Erdem, A. R. (2011). Sınıf disiplini ve kuralları. Sarpkaya, R. (Ed.). Sınıf yönetimi, Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Evertson, C. M., Emmer, E. T., & Worsham, M. E. (2003). *Classroom Management for elementary teachers*. USA: Copyright by Pearson Education.
- Gordon, T. (1996). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gordon, T. (2003). *Teacher effectiveness training*. New York: Three Rivers Press.
- Gökdoğan, G. (2007). Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Resmî İlköğretim Okulları ve Özel İlköğretim Okullarında Mukayeseli İncelenmesi (Kayseri İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Gündoğdu, H. (2007). İlköğretim Okullarındaki Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Disiplinini Sağlamada Kullandıkları Yöntemlerin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güner, Ü. (2009). Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Disiplin Anlayışları ve Disiplin Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Humphreys, T. (2001). *A Different Kind of Discipline*. USA: Gill & MacMillan.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*. Beta Yayıncılık: İstanbul.
- Jones, V. & Jones, L. (2007). *Comprehensive Classroom Management: Creating Communities of Support and Solving Problems*. USA: Pearson Education, Inc.
- Kılbaş, S. (2003). *Sınıf yönetimi*. Adana: Nobel Kitapevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). *Ergenlik Psikolojisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Martin, J., Sugarman, J., & McNamara, J. (2000). *Models of Classroom Management*, Canada: Canadian Information in Publication.
- Nakpodia, E. D. (2010). Teachers' disciplinary approaches to students' discipline problems in Nigerian secondary schools. *International NGO Journal*, 5(6), 144-151.
- Öz, E. Z. (2012) öğretmen, öğrenci ve ailelerin ilköğretim 11. Kademedeki gözlenen disiplin problemleri ve baş etmede kullanılan stratejiler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Özdemir, İ. E. (2011). Sınıf Ortamında İstenmeyen Davranışlar ve Yönetimi Özdemir, Ç. (Ed.). Sınıf yönetimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, B. (2002). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.), Sınıf Yönetimi, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Pala, A. (2010) Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri. <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd13/sbd-13-17.pdf>. Erişim Tarihi: 2.12.2015.
- Simpson, R. G., ve Allday, R. A. (2008). PIE-R2: The area of a circle and good behavior management. *Teaching Exceptional Children Plus*, 4(4), Article 5. (<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ967483.pdf>) Erişim Tarihi: 01.11.2015.
- Skiba, R. ve Peterson, R. (2003). Teaching the social curriculum: School discipline as instruction. *Preventing School Failure*, 47(2), 66–73.
- Tertemiz, N. (2007). *Sınıf yönetimi ve disiplin modelleri*, L. Küçükahmet(Editör). Sınıf yönetimi. Onuncu Baskı. Ankara. Pegem Akademi.
- Tertemiz, N. (2007). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.), Sınıf yönetimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tosun, Ü. (2002). *Onurlu Disiplin*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Türnüklü, A. & Galton, M. (2001). *Students' Misbehaviours in Turkish and English Primary Classrooms. Educational Studies*. 27(3), 291 – 305.
- Ünal, S. & Ada S. (2003). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi.
- Wolfgang, H. C. (2001). *Discipline and teaching as a developmental process, solving discipline problems*. USA: Allyn and Bacon.